

Naše návrhy na riešenie sucha a mlieka

Na pracovnom stretnutí so štátnym tajomníkom Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Vladimírom Vnukom, ktoré sa uskutočnilo 1. júna, predstavitelia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory (SPPK) predložili súbor návrhov zameraných na riešenie mimoriadne nepriaznivej situácie v slovenskom poľnohospodárstve.

Poľnohospodárske podniky v súčasnosti čelia súbehu viacerých negatívnych faktorov. Extrémne sucho zasiahlo prakticky celé územie Slovenska a spôsobuje významné škody na poľných plodinách, krmovinách a trvalých trávnych porastoch. Súčasne sa prehlbujú problémy v sektore výroby mlieka, kde dlhodobo pretrváva rozdiel medzi výrobnými nákladmi a realizačnými cenami. Výsledkom je zhoršujúca sa ekonomická situácia mnohých fariem, rastúci tlak na likviditu podnikov a obavy o zabezpečenie dostatku krmív pre živočíšnu výrobu v nasledujúcich mesiacoch.

SPPK preto navrhla kombináciu okamžitých opatrení, ktoré by mohli pomôcť preklenúť najkritickejšie obdobie a zároveň zmierniť ekonomické dôsledky sucha.

Efektívne uznávanie škôd spôsobených suchom

SPPK požaduje vytvorenie jednotného a transparentného systému uznávania škôd spôsobených suchom a ďalšími neovplyvniteľnými prírodnými činiteľmi. Pri posudzovaní škôd by sa mali využívať údaje SHMÚ, satelitný monitoring AMS, údaje LPIS a ďalšie objektívne zdroje. Cieľom je vytvoriť jednoduchý administratívny mechanizmus, ktorý umožní rýchle posúdenie poškodených porastov bez nadmernej administratívnej záťaže pre poľnohospodárov.

Flexibilný prístup pri kontrolách a uplatňovaní podmienok podpôr

SPPK zdôraznila, že poľnohospodári nesmú byť sankcionovaní za škody, ktoré vznikli v dôsledku extrémnych klimatických podmienok a ktoré nemohli ovplyvniť. Navrhla preto dôsledné uplatňovanie princípu vyššej moci (vis maior), zohľadnenie sucha pri AMS kontrolách, kontrolách podmienok KNM a plnení požiadaviek dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy. Cieľom je zabrániť situáciám, keď by boli poškodené plochy vyradené z podpôr napriek tomu, že poľnohospodár splnil všetky povinnosti.

Urýchlenie vyplácania podpôr a zlepšenie cash flow podnikov

SPPK považuje za najrýchlejšiu formu pomoci urýchlenie toku finančných prostriedkov do poľnohospodárskych podnikov. Navrhla preto zrýchlenie administrácie kampane priamych platieb za rok 2026, priebežné vyplácanie schválených platieb bez čakania na ukončenie celej kampane, skoršie vyplácanie ANC podpôr a urýchlenie vyplácania viazaných podpôr najmä na dojnice, ovce, cukrovú repu a ďalšie citlivé komodity.

Zvýšenie zálohových platieb z fondov EÚ

SPPK navrhla, aby Slovenská republika iniciovala voči Európskej komisii zvýšenie záloh priamych platieb zo súčasných 70 % na 85 % a zvýšenie záloh neprojektových opatrení rozvoja vidieka z 85 % na 90 %. Ide o opatrenie, ktoré by mohlo mať najrýchlejší pozitívny dopad na finančnú stabilitu podnikov ešte pred ukončením administrácie platieb.

Mimoriadne opatrenia pre sektor mlieka

Osobitná pozornosť bola venovaná sektoru mlieka, ktorý patrí medzi najviac ohrozené odvetvia. Sucho výrazne znižuje produkciu objemových krmív a mnohé podniky už v súčasnosti využívajú zásoby určené na zimné obdobie. SPPK preto navrhla zohľadniť dopady sucha pri poskytovaní podpôr na dojnice, umožniť primeranú flexibilitu pri plnení niektorých podmienok podpôr, podporiť nákup

objemových krmív a pripraviť osobitnú pomoc pre podniky chovajúce dojnice. Súčasťou návrhov bola aj podpora úrokových nákladov na prevádzkové financovanie.

Schéma pomoci de minimis

SPPK navrhla vytvoriť mimoriadnu schému štátnej pomoci de minimis určenú pre podniky postihnuté suchom, podniky s chovom dojníc a podniky, ktoré zaznamenajú výrazný pokles produkcie krmovín. Výhodou takéhoto nástroja je jeho relatívne rýchla realizácia a jednoduchšia administrácia v porovnaní s inými formami pomoci.

Zvýhodnené finančné nástroje prostredníctvom SZRB

Ďalším návrhom bolo vytvorenie systému preklenovacích úverov krytých budúcimi podporami, poskytovanie štátnych záruk a zvýhodnených úrokových sadzieb prostredníctvom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky. Takéto nástroje by pomohli podnikom preklenúť obdobie do vyplatenia podpôr a stabilizovať ich finančnú situáciu.

Podľa SPPK by najrýchlejší a najvýraznejší efekt na stabilizáciu hospodárenia podnikov priniesla kombinácia troch opatrení - zvýšenie zálohových platieb, flexibilný prístup pri kontrolách a vytvorenie schémy pomoci de minimis pre podniky postihnuté suchom. Práve tieto nástroje môžu mať bezprostredný dopad na likviditu podnikov a môžu pomôcť poľnohospodárom zvládnuť dôsledky súčasnej mimoriadne náročnej situácie.